

T'ès bèl, t'ès gran, chi ós mai Salút, Sasòngher, inche a ti!
 dē plù? Mò di, chodí bèl sòl iló
 Bèl lizē ed alt, n'ès pa contēt? T'en stas tan sèrio? mai quēl ri
 Mò crēiē mē pós quēš tan segú: Pro té quē plēge ai crēp quiló!
 Tùà ciúria fége gran dan a gēnt.

N salút a ti, bèl Pisciadú! Na búrta ciúria cùr³⁾ tó chē
 Tó aspèt desmòstra gran confórt; Per l plù e manácia a dūt' tó sēn
 T'ès ligher, gran e bèl, odú Con gran tempèsta e gran tem-
 Dēr begn da gēnt dē vigni sòrt. piē⁴⁾;-
 Perchí quēš molamēt⁵⁾, di sēgn!

Concórdia inségnas ai Ladíns;
 Fodòm, Gherdēna, Fáša, dūt Ós fós les Gánas trēs plorē,
 Maró tē prēia da bon'vigíns, Les bèles Gánas da zacán?
 Quē vīgni mal sī dad ēi tūt. Sparídes èles, l m'sòn dorē,
 Mò fós chamó les vèghen guan.

Inscíqu'benígnò vèdl espért¹⁾ Perchí molē⁵⁾; perchí quēš sēn?
 Den²⁾ dēr bon cūr tē vèghen Èl fós les strīs quō n'bála plù
 rián A mèša noet e dēr da sēn
 E consid'rán da vīgni pért Desòt a té tē Val incú?
 La gēnt quē va da mat'saltán.

Salút chi a ti, d'Crespēna sas, No, no, Sasòngher, no pitè!
 Bèl lére e lònē, bèl liciorént! Chamó vèl strīs inquína qu't'ós;
 Quēl bèl común del „col fòse“ sas Tē cháša, in t' dlíša, a bon
 Da d'fēnē cóntra vīgni vēnt. marchē
 Troep plù qu'zacan odēi t'en
 pós.

Tù brace slargiá nes segorēia O mi bí crēp, bí gran'ed alt'!
 Da vīgni mal del'Ocidént Salút'ves mēni cent e mil;
 Inscíqu'la òma qu'abracēia Da gran ligrēza pēti salt'
 Con bèla pòra l pice nascént. Charán ai spice quē rúva al cīl.

¹⁾ esperto. ²⁾ = d'ùn. ³⁾ 3. sg. pres. del verbo cori (coprire).

⁴⁾ piovere. ⁵⁾ chinare il capo.

Fedeltè.

„Roşina, n'áldes mi lamént', „Lascé ně m'as? Co l pói pa
Mi cųr batán e sospirán? crei'?

Ně creiě mia mai no a tradimént', Arbandonada m'an pú dit
Tó sònşî sòl, scē t'ós mia man. „ Tan s'gú quē sis è dòl col trēi;
Chi mai tē mi destin èl scrit? „

„Perchí, perchí m'as mai tradí? „Fedèl tē sònşî, mi bon cųr,
Mi cųr singír e tan fedèl Baogís e ingian arán pensé;
Con lancia spíza m'as ferí; Mò la oritē solmēnter n'mųr,
Púc tēmp chamó, spó vai t'va- Quēs mēs vignún bēgn confesé. „
scēl. „

„Tradí ně t'ai, chi díges mai? „Fortúna, grázia tē da mé,
Iú t'am'té sòla, creiě mel pós; Ah, grázia iádes mil e mil!
Tó cųr tan bon conēsci e sai, O bēl amòr, i'sòn con té,
Charé ně chári a pèl ed ós. „ I sòn indò con mi Vighil. „

Comiè.

Lúc tremèndo, búrt, salvár, Èl ingian e ma spavént?
Quít e da temēi, n salút! O oritē con gran mervóia?
Mēşa noet sonáda l var No, degún incantamént!
Frēma a mi quiló, púr mūt. Lúc salvár, quēs iad'mē móia.

Sòl, arbandoné, domán Di, signál, qui quē t'ès, di!
Frára¹⁾ pasarái, la mont, Ángiol pés gnút jù dal cìl,
L rī destin mē tlama; plan! Túa belēza t'a tradí,
Dút quēs soiús perchí sùl front? Bēla plú quē mil e mil!

Sònşî fós tan mat a crei'. Sēgn mē féges d'gni d'impró?
Róbes qu'èster vēi ně pó? Spēta, i'vēgn', mò no tē mų!
Quan t'cortina ai a mē temēi Tēma ai bēgn, mo i vēgn'pa impó,
Scomencé dai mórt'quiló? Bēgn quē t'ès per mé chēz d'nų.

¹⁾ Montagna, che forma il confine tra Marebbe e Gardena.

Èla sánta, vé tó fi!
 Òma santa, vi, n'abrace,
 N baš lapró bèl snèl, spó di
 Troep e dī con cūr bonace!

Grázia, inténě intěni šegn,
 Prěia per mé pró quěl bèl Dī,
 — Plù quě dūt'ai dē bošěgn —
 Tēm'pró té sùn paraís n dí.

Di, n'abrace chodí nē m'das?
 Túa ũge aldí perchí n'la pói?
 Fréida e zēnza móto stas,
 I oedli sdlominús e mói!

Rian t'en vas, cignan dē scè!
 Mil e cěnt salút'tě dai,
 Spēr'ten cūrť dē gui a tē piē
 E n'èster despartí plù mai.

Ah, col dēit mē mòstres l cīl!
 Di m'ós qu'i'm'ingígn per l'iad'
 Fat tē vīgni m'nūt da mīl?
 Òra èl bēgn, i'l vēgh', qu'i'vad'.

Lúc treměndo, bŭrt, salvár,
 Quít e da teměi, salút'!
 Mórt', a r'vèder šegn! mi afár
 Ó qu'i'tól'comiē da dūt'.

A Revèder.

Parěnt', amíš, a r'vèder šegn! Òs, crēp sopérbs, con ũs gran'
 Òs dūt', mi conescěnt', mitòns, spice,
 Compágn's d'mi plù bī dís, stèd' Òs, dláces, lízies da spavěnt,
 bēgn! Ligrěza mia quī dís da vice,
 Plù tért, scē Dī ó, indō nes Aldí'd'mi addio tē quēs moměnt!
 odòns.

Òs, bosc', compágn's dē mi pen- Planúres, pra, bí champ, stèd'
 sírz, bēgn!
 Diolán d'l'albérc godú da mé Les flus, i ciuf, dūt quěl bèl vėrt,
 Quī dís felíci e tan lişírz Dūt è sfiorí, d'alton bŭr šegn;
 Per córp e spírít amaré! Dūt a na fin, fós èl bēgn děrt!

Fontánes tléres, 'chi òs stèd' Běl paíš e pŭr e ric, chamó
 bēgn! N sòl iad'perměť qu'i't'char'con
 Ós lominús, óš mormoré oedl
 Qui sa tan dī qu'i'n'l'ald'plù Dē légrim's plēgn jŭ da quiló,
 šegn! E spó sta bēgn e rēsta l vèdl!
 Dē mi secrět'charèd'd'charé.

O pér' del mòu, o pér' del cîl, Consérva e chára d' tû mitòns!
 Criatòr dē dût, del pice del gran, Desgrázia e mai tratègn' dad èi!
 Tē tûa bonté plû dūce quē mil, Riquēza e bēgns tē sūs mašòns
 Bon ré col bēgn e l bon t'la man: E chasēs lāsci trēs odēi!

La Gana.

Dai crēp dē Pûz la Gána vēgn' Quēš e zēnza nia nē temòns.
 J'a Longiarú per sē scialdé; Aldíd' qu' i' crēiō d' avēi rejòn:
 Pasé da n pēz è l tēmp del fēgn, D'istè bon chalt sùn quī lastòns,
 L'altòn só régnē a scomencé. Dē bones raige per nōš magòn;

Quī dis bī lonc', quī dis bī chalt', Fontānes tléres per la sēi
 Arbandoné nes ai da n pēz; Con èga bona frēida, o bēgn
 La nēi sdlomína sùn quīs alt''), Se'an n'ó plû gian dē quēla d'nēi,
 I rûs dlaciá odēs t'a mēz. 'N ciafēs asá per óš bošēgn.

La púra Gána tremorán Pastúres bèles vērdes, dlònc
 Inscíqu' na fóia dal gran bûr frēit, A mēz quī crēp e quī lastòns,
 Tel mûs dût bruma vēgn' bēl plan Da vígni pért, del lérc del lōnc,
 Tē stûa, dal frēit nē mûla n dēit. Dē ciuf fornides iló odòns.

„Mia bona gēnt, lascēm²⁾ scialdé Inche compagnía ciafòns asá;
 Pró quēš fornèl, dēr bēl ves-prēi', Bestiām dē vígni sòrt odēs,
 Perchí qu' i' son dal gran dlacé Inscíqu' datrái tē dēr bī pra,
 Dût abramída, èl è pa vēi.“ Jeté o mangián o có qu' orēs.

„Dēr gian salvé t' oròns quiló“, Chavái, dē gran'e píci, bòs,
 Gostin, l patròn, respògn' „vi ca Vidí, manšòns dē bī corús,
 Sùn banc e sciáldētē, di spó Inche bísces, chòres ed ašòs
 Tû mai, qu' avēi, pél, n' as asá.“ Da ri e zért³⁾, mo bēgn stofús.

„La ria sašòn è sòl nōš mal, Ocf dē vígni sòrt, pongíns,
 I crēp corís dē nēi e dlaciòns, Giarínes, pic', variú, spó giái,
 Lapró gran vènt tē vígni val Dē bī catòrz e salvergíns
 E l gonfedé sùn quī crepòns. Èl tan', qu' inòmz da i di nē n' ai.

¹⁾ cime. ²⁾ = lascède- mē. ³⁾ domestico; è il ted. zart (verzärtelt).

Dě bī chamúrce dal pè lišf, „Qu'i' sī scicáda crěě nel crěi';
 Quě sciámpa da òs insciqu' da fuc, Magári pù, qu'i' n'ès pa ingiért;
 Nes chára a nòs con oedl sinçf Salvára sònši, dút'l pó oděi,
 E nes vėgn' pró¹⁾ tē vígni lùc. Perció pró vòs⁴⁾ m'en stěssi ma
 ért.“

Metěd' chamó la libertè, „O pròsa Gána, dam⁵⁾ a mēnt!
 L'independénza da dút quěš mòn Mi fi tē dai, scē t'ós, per òm;
 L'nsciúda e dút quēl bēl istè, Dēr fòssi d'questa unión contént,
 Per l plú inche fóra per l altòn: Da adúm sērès a Trěnt⁶⁾ tel dòm.“

E capirès quě nes stòn bėgn „Bon òm, giolán dē té bonté!
 Sùn quī desért²⁾ e quī crepòns, Mi cūr dūt tēnder da ós gran at
 Tūt fóra la sašòn qu'è sėgn, È, crěě podēs, dút desperé
 Qu'an mēs dorè d'bī gran' fre- Dē nē podēi tó⁷⁾ quěš contrat.
 dòn.

Mi mai è quīs e d'atri nó; Nasciúda sònši Gána; sté
 Perció ves dīgi dēr giolán³⁾ M'en mēsi Gána, inscī ól destín;
 Del bon invít dē sté quiló, La libertè m'oi conservé
 Sc'inche zēnza frěit e zēnza fan.“ E mēs, qu'i' sa qu'i' a tós na fin⁸⁾.

„O bèla Gána, nó t'en gi! Perció nia a mal, o bona gēnt!
 Scicáda, plēna d'intelèt Perdòn dē dūt quēl tan qu'i' a dit
 Scēqu' t'ès, val d'indertúra gni Ed inche dē mi deportamēt!
 Gnarás, lascián da pért dút l stlèt. I mēs m'en gi, qu'inscī vėl scrit.“

Dē santa dlíšia fía gnarás, Da Longiarú la Gána va
 Regieneráda col batìe, Vėrs crėp dē Púz per sē dlace;
 Dotrínas da imparé arás Trěi dis dô quěš sùn Leviná
 Dēr sánas a sē mēt' tel chē. La Gana mórta t'an cíafé!

¹⁾ gni pró = avvicinarsi. ²⁾ luoghj infertili.

³⁾ è detto ironicamente e significa: Non accetto l'invito.

⁴⁾ vòs = òs. ⁵⁾ = da-mē. ⁶⁾ Trento.

⁷⁾ accettare (togliere). ⁸⁾ avēi na fin = perire, morire.

L Bal dë les Stris.

Gnid', compâgnes, l bal è bèl! Dan dal dût pensèdë al dan
Dût pensîr lascèdë sègn! Qu'on da fa per vîgni prige!

I òmi dòrm ëi l sòn morjèl, Chèz qu'oròn mangiè podòns:
N'aèd'festidë, ëi sta dër bëgn! Ròst dë mór't', dë fòsa tût',

Álo, adûm les mans, dër strënt Chér morjèla dë mitòns,
Pièt a pièt e brace a brace! Mór't' bî jon'e inoçènt dût'.

Sù col pè, spó scèquë l vënt
Ia per quîs bî bós'²⁾ da Triáce!²⁾ Gnidë, strîs, quë l bal è cûrt!
Gódë oròns quë tèmپ chamó;

Gnid', compâgnes, l bal è san! Dô la mór't nes tòca l búrt,
Joèbia vèl incú, nós dí! Dònca profitònd'quiló!

Chèz qu'oròn dût òns dë ban, Alt'i pîš, rodèd'bèl snèl!
Chi áter mai ves dësi dí? L'alba vëgne a nes chacé;

Sù, torèd'chamó l'agnèl,
Chèz qu'oròn dût bëië podòns: Strangorèl tratán l balé!

Vin, café tan fosc quë blanc, L sanc sî spó ciocè bèl dût!
O inche magári d'bon'paoròns, Dô l giavòns ten búge chantán!

Róba sána a vígni stanc. Frat da fa strionéce sîl tût!

Gnid', compâgnes, l bal è san! Baš i pîš, aldíd'sonáu!

Plènes d'fúria alzèdë i pîš!

L dí d'i mór't'.

Chi búr soné quë tlin tlan tlin! Chi tèmپ del diáo! tacé, plovèi,
Champánes ròtes sal³⁾, desgórt' Dal gran venté i lëgns s'è'stór't',
È i gran'bî bót', quël bèl pan I crëp, i pra corís dë nêi;

pin! Scoltèdë, ël è incú l dí d'i mór't'!

Scoltèdë, ël è incú l dí d'i mór't'!

¹⁾ forma abbreviata invece di bós'.

²⁾ boschetto sopra Colfosco.

³⁾ = sa-el (sembrano).

Lúc sant, per ater bëgn forní Dlon lagrimán e dlon pitán?
 Dë ciuf, d'argënt e d'ór, chi tórt' Scoltèdë, ël è incú l dí d'i mórt'!
 T'ons fat, quë t'as dë fòsc vestí?
 Scoltèdë, ël è incú l dí d'i mórt'! E tà, mi cür, quë strënge, sërë,
 Quë sofoië, quë mazamënt,
 La gënt, perchì vála striscián, Chi mai, chi mai m'ó di quë mé?
 L chè bas in fóra per quí pórt' Dát vëgne e va tan snël quë l vënt!

La Višion tel sön.

Chi vëghi mai? M'ingiani o no? Ah mi bon Dī, qui vëghi mai
 Chi ó di les lumz a cënt im- T'a mèz quī ciuf, dë flus corida?
 piades, Perchì quiló mèz mórt m'en stai
 Quë lominús quiló ed iló? Inscíqu'colpí da ria ferida?
 Èl stëles jù dal cīl tomades?

E dlone quël drap dùt fòsc stënu, Èl vëi, m'ingiani? Mési crëi
 Sù sòt, per quī parëis, digèdë, O pói chamó m'avëi speranza?
 Chi ó pa quëš di? Èl soçedù Dë no cignës, o jònes! Savëi
 N miraco o ch'èl pa sc'no? Sai šëgn mi mai dë questa stanza.
 Contèdë!

Òs, jònes santes cër quël lèt, Oh santa, l'ùltim baš tš dai
 Con lumz t'la man, injonedlades, Sùn quëles mans per mé mai
 Perchì quëš quant dùt blanc dë stanches,
 noet Sùn quī bon'oadli qu'dùt'i mai
 E les gherlandes indorades? Tegniva lonce da mé; šëgn
 manches,

Digèd', contèd' bël snël mitans! To corp è destenù sùl lèt
 Compagnes fòs¹⁾ pù mīs, saorides D'la mort, mo dutes tús paróles
 E pròses, d'i an'bī e zënza in- E amonizions a mi intelèt
 gians; Mi cür arbandoné nē póles.
 Chi stës iló tan bël vestides?

¹⁾ = foves.

Per quesh baš sant sùn tũ slẽf Mi joramẽnt sinçir tẽ plẽge,
 sant' l'1 vègh'da to eignè, òla santa;
 In quesh momẽnt solèn 'impermeti Contẽta al cẽl scèquẽ i bon' fẽge
 Dẽ fa l'orẽi dẽ Dì e d'i sant', T'en vas, olá qu', Te Deum " dũt'
 Sòt tũa costodia a quesh mẽ mėti. chanta.

Pensirz sùn Piz dẽ Boá.

Òs soperbons insciqu'paons, Quiló gnid'sù sùn quesh bèl piz,
 Lascèd'quẽl bũr pichè bèl snèl! Injonedlã la santitè
 Credem', nẽ sès quẽ pũri ormons, Quẽ Dì desmòstra t'vigni piz
 Magári qu'ès val pũ d'cervèl. Amèdẽ e no quẽl bũr pichè!

Quiló gnid'sù, incẽrc charèd', Òs invidiũs dẽ vigni bẽgn
 E i'sa segũ, quẽ ves plaquès Tũt-fora quẽ quẽ toca ad os,
 Scèqu'l'amaré fẽge dan dalmèd'; Òs mormoré dà dẽr rĩ sẽgu,
 Gnidẽ e fagèd' chi quẽ mesès! Dal blòt stlafé ciafès la tos:

Òs avarons e sbordonons, Quiló gnid'sù pro l'armonia,
 Ûs gròs lascèdẽ, oš or e argẽnt Charèd'quẽ dũt sẽ vẽgne tan bèl,
 Scognũ tẽ cases e bordons, Ignó dẽ mal nẽ vèghen nia,
 Lascèdẽ oš grũm bẽgu qu'licio- Dẽ dũt'òs cant'miũ è vigni ocèl.
 rënt!

Quiló gnid'sù sùn quesh bèl col Mangions e dũt'òs contentons²⁾,
 E la riquẽza contemplèd' D'oš vënter sòl bon'servidũs,
 Dẽ noš signor; despó sẽ pol Inche òs dẽ porcãria boions
 Chamó, qu'lascès oš viz, credèd'! Scèque èsses gròs da imparadũs,

Ed òs machá dẽ rĩ pensirz, Quiló gnid'sù, la mod'razion
 Dẽ rĩs azions, dẽ bũr pichà, Podès odèi pro i pici oci,
 Plũ stlèt'chamó quẽ tirz¹⁾, Pro i bĩ chamũrce tẽ quẽl valon,
 Òs dũt'del plũ bũr mal tachá: Pro dũt'quĩ ciũf sençirz e bĩ.

¹⁾ il tedesco Thier.

²⁾ ingordo.

Òs desentùš ed os zantùš,	E òs fradons, del laür nemiš,
Na mòscia è bona de s fa mat',	Nemiš del bëgn, del sant, del dërt:
Inche vigni nìora sùn Polùge,	Dë gran fraidum soltan amiš,
Dodès pa pù dë quī bür at'!	Scebëgn quë sës t'òš tëmp plù vërt,

Quiló gnid'sù, la charitè,	Quiló gnid'sù, l'ativitè
L'amor insëgna chëz qu'odès,	Natùra a düt'cotan'quë sës
Düt cant perdica santitè,	Insëgna; odëdë la maestè
Metëdë a vërda plù qu'podès!	Dë Di të chëz qu'aldīs e odès!

Les stris ladines.

L'istè së n'è; l'alton dë la natùra
 S'impadronësce con forza; la odlina
 Dë quī bī lëgns scasada fége coltura
 Të quī pòce d'ëga plëgns; i corf s'abina
 E chanta l „de profundis“ in dertùra
 Con bürta vëra a düt l bèl quë së fina.
 Quëles bèles colines dan püc quërtes
 Dë fiys, dë ciuf è šëgn dlonc dešërtes.

Les odondres së n'è da dī jorades
 Da lonce da lonce da nos con ares snëles,
 Së n'è të bī lüge bëgn chaldins sciampades;
 Les monz, dë vita plënes zënza e bèles,
 È šëgn da gënt, da düt'arbandonades;
 L'increscedum ciafës da les forceles
 Dë quī crëp quë ves chara šériamënter
 Da fa a vignün gni n dër sgrice vëramënter.

La noet destën'bel plan sùs bürtes ares,
 Cür¹⁾ con so bür quant fòsc la mont d'Inçiša;
 I bòf del vënt scioran per quëles ares
 E quī tablá aldīs da lonce ařiša,

¹⁾ s. pers. sg. pres. del verbo cori (coprire).

Scèqu'l' Orco sporomès per Chalbonàres;
Les nfores fòsces vègne per vigni risa
Jù da quì crèp con baś a la nevicia
Tan frèit e salvergin, qu'èla sè sgricia.

Da la Plī da Fodòm vègne quèla sèra
L viadú con compagna ligra e conténta;
Na lūm impiada fége la vèce dè stèra,
Sù per la mont, sen vègni zènta sténta;
Revá sù insòm impèii n'atra chandèra,
Les bózes mini da la bocha strènta,
Mo dè dèr vin da osti bëgn fin implides;
Bëgn toś inquina al fonz èles arsides.

„Gnidè prës do“, dige şëgn l viadú; „dan fóra
Vai bèl plan; stèdè zènta tēma e pòra!
Mè pérdè tş quış coi nē gi in malora
Nē poi; i'son pasé quiló a vign'ora,
Sùn vigni zòp pesté à mia sora
Dè noet dal dī, 'chi da doman adora;
Mo quiló dī nē stèdè, do mia pèdia
Gnid'toś, qu'incū les strīs fége la comèdia!“

L viadú n'a fat chamó vint paš dè strada,
Qu'èl vèga nia da lonce sù insòm na costa
Sdlominan n dèr bèl fùc, i da na odlada,
Pènsa dè gi a charé snèl bèl apósta,
Sī bëgn fat sī magari na matada,
Chi diao qu'ó da quèl'ora quèla posta;
Inscíquè l giat què bampa la soricia,
Val var a var e rúa tş — la panicia.

D'impró dal fùc do n lëgn scognú na róda
D'èles vèghel cër na mēşa sentades;
Nē credèdè pa qu'èles mangiès broda!
Tenú sù fòl da noza e les derzades,

Quē l'oedl odova iló, fova a la moda,
Scèquē ròst, cütles, bales, ciocolades,
Chér dē vigni sort, pūsl, lapró polēntes,
Fortaies, liagnes, té patūce qu'a crēie stēntes.

Chi mai minès? 'Chi l vin lapró n'falava;
Dē cūce, dē blanc, dē dūt'i paish n'odóven,
Inquinna mai l Sciampagna cigidava
Tē dēr bī got'; inche bira odēi podoven
Dē Pilsen, dē Vienna, qu'iló pasava
Tē bī gran'got'dē man in man; oroven
Frūt', pom, pēr, nūge, sošins, ūa, vigni ordūra
Fovel iló quē prodūge la natūra.

Noš viadú (fössel pa mervóia?) paróva
Incanté iló do quēl lēgn e charava
Scèqu'n mat dē vigni vérs; ēl nē savova
Chi di dē dūt'quī cēis e sē pensava,
Qu'ēl fōs ma n sōn e ingian chēz qu'ēl odova;
Mo d'atra pért odól tlér e palpava,
Sū oedli, quē ē davért', odó les ēles
Fa dūt'i vice e les matades tra ēles.

Dūtes ā dē bēl guant, vèdles e jōnes;
Les prūmes portā l fōsc, dē blanc vestides
Fō les atres, per n bal bēles e bones,
Con zandli, con cordēles bēgn fornides,
Lapró tel mūs bēl cūcenes ad ones,
Mo per l plū (qui sa perchi?) scolorides;
I chavēis desliā gnī inquin'a chavidla,
Ēl nē mancha plū nia quē quēl qu'les stridla.

Orēs savēi da olá qu'les salvergines
Fō? di ves l dige quēl quē les conesciova,
L viadú scognú do l lēgn. Quēles chetines
Fōl dē La Val quē sēgn qu'ēles podova